

Přehled a anotace projektů SVV řešených na FF UK v roce 2023

SVV 1: Studentský vědecký projekt

Název: Hranice a normy. Jejich respektování a překračování ve filozofii, literatuře a umění

Hlavní řešitelka: Mgr. Dora Poláková, Ph.D.

Anotace

Projekt si klade za cíl zapojit studenty doktorského a navazujícího magisterského studia do výzkumu zaměřeného na problematiku hranic a norem a jejich respektování a překračování ve světových literaturách, filozofických systémech a uměleckých projevech v průběhu času. Tato problematika úzce souvisí s otázkami tradice a kánonu, které jsou v postmoderní společnosti hojně reflektovány. A samozřejmě je rovněž spojena s tématem kontinuity a diskontinuity, které bylo tématem předchozího projektu, a proto na něj chceme navázat. Při jeho řešení vyvstaly další otázky, které by měl obsáhnout tento projekt. Chceme i nadále zužitkovat skutečnost, že projekt sdružuje různé obory – filozofii, logiku, estetiku, literatury psané v románských jazycích. Tato různost perspektiv a přístupů je pro projekt klíčová a obohacující.

SVV 2: Studentský vědecký projekt

Název: Literatura a umění v průsečíku hledání kulturní identity

Hlavní řešitel: doc. PhDr. Jan Wiendl, Ph.D.

Anotace

Cílem projektu, který se od předchozího ukončeného projektu s názvem Literatura v interdisciplinárních souvislostech liší zohledněním širších, historicky, metodologicky a kontextově založených hledisek, je zapojení studentů doktorského a navazujícího magisterského studia do interdisciplinárního výzkumu literárněvědných, obecně uměnovědně a filologicky založených oborů pěstovaných na FF UK. Základním tematickým založením projektu je zkoumání utváření moderních kulturních identit s důrazem na širokou škálu jevů, a to od hlavních rysů velkých kulturních epoch v proměnách evropské literatury a umění po vzájemné vztahy literatury a dalších umění, zejména divadla a filmu, nahlížené rovněž perspektivou využití uměleckého překladu, ediční praxe apod.

Program se – v podstatné návaznosti na výstupy předchozího projektu Literatura v interdisciplinárních souvislostech, jež se osvědčil jako průkazný rámec pro kooperaci studentů spřízněných uměnovědných disciplín – zaměřuje zejména na otázku, jak kultura a umění (zejména slovesné, dramatické, filmové) utváří prostředí lidského života a hledá odpovědi na otázku formování kulturní identity v současném nestabilním a komplikovaném světě. Dokládá je na široké škále využití fikce, hry a vizuality v literatuře, divadle, filmu a výtvarném umění. Zkoumá zejména, jak v souvislosti s integrací evropského prostoru a silící migrací dochází k zásadním změnám v pojetí kulturní identity.

Nedílnou součástí programu bude rovněž podpora a rozvoj postupů a prostředků spojených s praktickou oblastí edičního zpracování literatury a uměleckého překladu. Tato složka výzkumného programu se bude zabývat problematikou formování národní a kulturní identity moderní české a širě i evropské společnosti a bude rozvíjena v souladu s jednotlivými výzkumnými specifikacemi programu. Soustředí se na realizaci překladů (zejména z anglofonního, románského a germanofonního prostoru) a prezentaci kritických pramenů k dějinám české i evropské literatury.

SVV 3: Studentský vědecký projekt**Název:** Středověká studia – aktuální témata a metody moderního výzkumu**Hlavní řešitel:** doc. PhDr. Tomáš Klír, Ph.D.Anotace

Cílem projektu je propojit magisterské studenty a doktorandy s odborným zaměřením na studium středověku, vytvářet optimální prostředí pro jejich vlastní interdisciplinární výzkum a podporovat jejich zapojení do širokého spektra mezinárodních aktivit. Navazujeme přitom na cenné výsledky předchozích projektů, které zároveň dále rozvíjíme. Projekt usiluje o maximální a synergické využití stávajícího vědecko-výzkumného, výukového, organizačního i materiálního zázemí FF UK.

Projekt má za úkol organizovat spolupráci a předávání zkušeností akademických pracovníků studentům, a to v rámci specifických podprojektů, které pokrývají hlavní oblasti středověkých studií a umožňují osvojit si množství dovedností napříč obory. Do podprojektů proto budou zapojeni akademičtí pracovníci a studenti následujících základních součástí FF UK: KPVHAS, ÚAJD, ÚČD, ÚHV, ÚDU, ÚŘSL, ÚPA, ÚFAR, KBV, ÚGS, ÚČJTK, ÚČLK. Zvláštní důraz bude kladen na osvojení moderních softwarových nástrojů (digital humanities), prezentaci badatelských výsledků na zahraničních konferencích a finalizaci publikačních výstupů.

SVV 4: Studentský vědecký projekt**Název:** Korpusová a empirická lingvistika**Hlavní řešitel:** PD Dr. phil. Markus Giger, mimořádný profesor UKAnotace

Předložený projekt navazuje na projekt SVV *Jazyk jako fenomén systémový a sociální* z let 2020-2022. Jeho cílem je umožnit realizaci dílčích studentských výzkumných záměrů týkajících se hlavně následujících oblastí: (1) synchronní analýza jazykových jevů v jazyce mluveném i psaném, (2) diachronní analýza jazykových jevů doložených v historickém materiálu, (3) zkoumání jazyků z komparativní perspektivy, (4) zkoumání otázek spojených s osvojováním, vývojem a předáváním jazyka (rodného i cizího, tedy včetně otázek didaktických) a (5) sociální faktory ovlivňující jazykové chování. V rámci projektu vzniknou i dílčí praktické aplikace, jednak pro další lingvistický výzkum (zejm. v oblasti korpusové lingvistiky) a jednak pro výuku cizích jazyků. Účastní se dílčí lingvistické disciplíny zastoupené na FF UK, zejm. anglistika, bohemistika, germanistika, klasická filologie, obecná jazykověda, romanistika, semitistika, slavistika/baltistika aj.

SVV 5: Studentský vědecký projekt**Název:** Adaptace aktérů a institucí v podmínkách turbulentního vývoje společností (SVV-ADAKIN)**Hlavní řešitel:** PhDr. Jiří Vinopal, Ph.D.Anotace

Cílem projektu SVV-ADAKIN je zapojení studentů doktorského a navazujícího magisterského studia do interdisciplinárního výzkumu adaptace aktérů v podmínkách, kdy společnosti

procházejí turbulentním vývojem. Navazuje na předchozí projekt SVV *Životní dráhy, životní styly a kvalita života z pohledu individuální adaptace a vztahu aktérů a institucí a Adaptace aktérů a institucí na život v současné společnosti*, na rozdíl od nich však klade větší důraz na odbornou reflexi událostí, kterými společnost procházejí v posledních letech; ať už je to nedávná pandemie C-19, probíhající válka na Ukrajině nebo hospodářské, sociální a politické i geopolitické změny, ke kterým v souvislosti s těmito událostmi dochází.

Podobně jako v předchozích projektech budou výzkumné aktivity zaměřeny na porozumění adaptačním mechanismům různých typů aktérů (jednotlivců, skupin, organizací a institucí), tj. jejich reakcím na aktuální situaci i časté proměny podmínek ve společnostech, jejichž jsou součástí. Konkrétní výzkumné projekty se budou podílet na studiu psychických a sociálních aspektů adaptace člověka na turbulentní změny v jeho fyzickém, sociálním nebo kulturním prostředí. Některé studie se budou věnovat deskripci aktuálního stavu, jiné se zaměří na analýzu změn, ke kterým v nedávné době došlo nebo právě dochází, další pak na identifikaci rizikových nebo protektivních faktorů dalšího vývoje. Příkladem oblastí studia mohou být konkrétní reakce člověka, skupin i společností na proměny související s ohrožením (nemoc, pandemie, válka, chudoba, dlouhodobý stres, ztráta jistot, perspektiv, atp.), a to v nejrůznějších oblastech života jako je osobní pohoda, rodina, práce a zaměstnání, zdraví, vzdělávání, bezpečnost, politika a občanská společnost, identita nebo individuální seberealizace. Současně s tím se část výzkumných aktivit bude věnovat také metodologickému výzkumu, tedy vývoji a testování nástrojů, jichž je k dosažení takového porozumění v současnosti zapotřebí, které se ovšem mění taktéž. Projekt zahrne perspektivy psychologické, sociologické, pedagogické, aspekty sociální práce, práce s informacemi nebo andragogiky; budou v něm využívány a propojovány teoretické i empirické poznatky a postupy jednotlivých disciplín, uplatňovány kvantitativní a kvalitativní techniky zkoumání.

SVV 6: Studentský vědecký projekt

Název: *Dějiny: aktuální výzvy a jejich výzkum v mezinárodním kontextu*

Hlavní řešitelka: doc. PhDr. Magdaléna Pokorná, CSc.

Anotace

V předloženém studentském vědeckém projektu budeme usilovat především o to, aby se doktorandi (*a studenti navazujícího magisterského studia*) zapojili do aktuálních výzkumů, které budou mít pevnou základnu ve vlastní badatelské práci, ale které budou zároveň reflektovat dění v příbuzných oborech a všimati si i (aktuálních) mezinárodních souvislostí, které zvláště akcentujeme. Při výzkumu budeme proto klást velký důraz na spolupráci mezi jednotlivými pracovišti a budeme podporovat všechny možnosti k získávání zkušeností z vědecké práce v zahraničí – získávání cizojazyčné literatury, výjezdy na badatelské cesty, konzultace se zahraničními odborníky.

Zárukou splnění těchto záměrů je kolektiv zkušených akademických pracovníků, školitelů jednotlivých doktorandů. Tito akademičtí pracovníci působí na Filozofické fakultě v mnoha oborech historie a příbuzných věd. Od nich očekáváme, že budou výzkumy doktorandů podporovat a usměrňovat, přitom však budou mít stále na paměti, že jde především o studentský projekt.

SVV 7: Studentský vědecký projekt**Název:** Strategické regiony a jejich výzkum v současném světě**Hlavní řešitel:** PhDr. Stanislav Tumis, M.A., Ph.D.Anotace

Cílem projektu je v návaznosti na předchozí tříletý projekt *Hranice a identity v propojujícím se světě* zapojit studenty doktorského a navazujícího magisterského studia do výzkumu strategických regionů, jimž se věnují jednotlivé zapojené základní součásti (KBV, KJBS, KSES, KSI, ÚAS, ÚETN, ÚPOL, ÚVES). Projekt navazuje na předešlý výzkum identity strategických regionů v interdisciplinární perspektivě. V návaznosti na výzkumný potenciál členů týmu se zaměřuje na vybrané aspekty (jazyk, etnicita, náboženství a filosofie, dějiny, literatura a umění a další kulturní projevy, politické ideologie), jejichž prostřednictvím je možné poznávat svébytnost těchto regionů, procesy, které je utvářejí, a jejich místo v globálním kontextu. Součástí projektu je také výzkum epistemické základny našich oborů a proměňujícího se vědeckého diskurzu ve vztahu k převratným politickým událostem a konfliktům nedávné doby a současnosti.

Ke zkoumaným tématům projekt přistupuje v mezioborové perspektivě, která propojuje přístupy vědních oborů relevantních pro jednotlivá témata, avšak vždy s vědomím důležitosti jejich ukotvení ve specifických jazycích a kulturních a historických souvislostech, které jsou v daných regionech v různé míře odlišné. Součástí výzkumu jsou obecnější otázky vztahu tradice a současnosti, role paměti, reflexe „sebe“ a „cizích“ a interakce jednotlivých regionů i menších celků mezi sebou a v globálním prostoru.